

θεῖόν σου, ἔλα νὰ γνωρίσῃς καὶ τὴν θεῖαν σου. » Καὶ διευθύνθη εἰς τὰ ἀνάκτορα. Ἡ Αὐτοκράτειρα ὑπερνοστιμείθη τὸ συμβάν, καὶ ἐπειδὴ εὔρε τὴν μικρὰν ἀξίαν ἀγάπης τὴν υἱοθέτησε καὶ τὴν εἰσήγαγεν εἰς τὸ αὐτοκρατορικὸν παρθεναγωγεῖον ὅπως ἐκπαιδευθῇ δι' ἐξόδων τῆς. Ἡ κόρη δὲ αὕτη ἦτο τὸ πρωτότοκον τέκνον εὐτελοῦς ὑπαλλήλου.

Ὀλίγοι μονάρχαι ἔλαβον ἐπὶ ζωῆς των τὴν εὐκαιρίαν τοῦ νὰ ἀνακουφισθῶσι τοιοῦτοτρόπως πρὸς ὧραν ἀπὸ τὸ ἄγχος τῶν μερινῶν τῆς ὑψηλῆς αὐτῶν θέσεως. Ὡ! ἂν ἠδύναντο νὰ γίνωνται συνεχέστερον ἰδιῶται· πλὴν σημαίνει ἡ ὥρα τῆς ἐπιστροφῆς των εἰς τὰ ἀνάκτορα· εἶνε, φεῦ! βασιλεῖς. Καὶ πῶς νὰ μὴ πιστεύσωσιν ὅτι εἶνε βασιλεῖς ἐν τῇ μέσῃ τῆς λατρείας ἣν τοῖς προσφέρει λαμπρὰ αὐλή, ὅλη ὑποκλινῆς καὶ πρόθυμος!

Ἡ τοῦ Αὐτοκράτορος τῆς Ρωσσίας αὐλή διακρίνεται εἰς ἑπτὰ σώματα τῶν ὁποίων ἄρχουσι δύο αὐλάρχαι, δύο μεγάλοι στρατάρχαι, δύο μεγάλοι σταυλάρχαι, δύο μεγάλοι ἀρχικληννοί, μία ἀμρίπολος, εἰς μέγας ἀρχιοινοχόος, καὶ εἰς μέγας οἰκονόμος. Ἐκτὸς τούτων ὑπάρχουσι καὶ ἄλλοι αὐλάρχαι, ὑπασπισταὶ γενικοί, κυρίαι τῆς αὐλῆς, εὐπατρίδαι θαλαμηπόλοι, κόραι καὶ παῖδες ἐπίτιμοι, ὧν οὐκ ἔστιν ἀριθμὸς· ἐπὶ τῶν πρώτων χρόνων τῆς βασιλείας τοῦ Ἀλεξάνδρου, τὸ προσωπικὸν τῆς αὐτοκρατορικῆς αὐλῆς συνεποσοῦτο εἰς τρεῖς χιλιάδας ὀκτακόσια πενήκοντα ὀκτὼ άτομα· σήμερον ὅμως ἀγνοεῖται ὁπόσος ὁ ἀριθμὸς τῆς θεραπείας.

Ἐν τούτοις εἶνε ἀδύνατον νὰ περιγράψῃ τις τὴν ποικιλίαν, τὸν πλοῦτον τῶν ἀστραπήδων ἐνδυμασιῶν τῶν αὐλικῶν τῶν κατὰ τὰς ἐπισήμες ἡμέρας· χυτοὺς βλέπεις τοὺς ἀδάμαντας εἰς τὰς κυρίας. Ὅ, τι δὲ πρὸ πάντων τὰς καθιστᾶ διαπρεπεῖς, εἶνε στολισμὸς τις τὸν ὅποιον φέρουσιν ἐπὶ τῆς κεφαλῆς, τὸ λεγόμενον κοκοστῆκιον, εἶδος διαδήματος ἀπὸ χρυσοῦν ὕψωμα πεποικιλμένον διὰ πετραδίων τιμαλῶν. Τὸ διάδημα τοῦτο σκεπάζει ἐπὶ τοῦ μετώπου τὴν κόμην, καὶ ἀφίνει αὐτὴν ἔπειτα νὰ χύνεται εἰς μακρὰς πλεξίδας κυματουμένας ἐπάνω εἰς τοὺς ὤμους των. Φαντάσθητε ὁμοῦ μὲ αὐτὰ τὰς μεγαλοπρεπεῖς ὀλοσυρικὰς καὶ παικτοχρόους ἐσθῆτάς των μακρὰς καὶ οὐραίας ὀπισθεν. Νομίζεις ὅτι εὐρίσκειαι εἰς συνέλευσιν βασιλισσῶν.

Ἡδυνάμην ν' ἀναφέρω προσέτι πλῆθος ἀνεκδότων ἐξ ὧν κατακρίνεται ὅτι ὁ Αὐτοκράτωρ Νικόλαος, ὁ πρῶτος ἀγέρωχος, δὲν εἶναι γυνὸς αἰσθημάτων καὶ μαλακώνεται ἐνίοτε ἡ καρδία του. Εἶναι παραδεδογμένον ἐν Πετροπόλει, ὅτι οὐδεὶς ἄλλος πλὴν αὐτοῦ ἔχει τόσας οἰκογενειακὰς ἀρετάς· ὑπῆρξε καλὸς υἱός, καλὸς ἀδελφός, καλὸς πατήρ καὶ καλὸς σύζυγος. Ὁ Λουδοβίκος Φίλιππος τὸν ὅποιον παρέστησαν ὡς ἀξιόλογον τύπον οἰκιακῆς ἀρετῆς, πρέπει βεβαίως νὰ μοιράσῃ τὴν δόξαν του μετὰ τοῦ Νικολάου.

Ὁ Νικόλαος ἐνόμιζε πάντοτε ἐαυτὸν προσωρισμένον εἰς πολεμικὰ κατορθώματα, καὶ ἡ δόξα τοῦ Ναπολέοντος τὸν καθίστα ζηλότυπον. Πολλάκις ἐν τῇ

νεότητί του τὸν ἔβλεπον περιπατοῦντα ὑπὸ τὰς μεγαλοπρεπεῖς σκιὰς τῶν ἀνακτορικῶν οἰκῶν, σκεπτόμενον περὶ τοῦ μεγάλου στρατηγοῦ, καὶ χαράτταντα τὸ ὄνομά του ἐπὶ τοῦ φλοιοῦ τῶν δένδρων. Ἀλλ' ἀκολούθως παραιτηθεὶς τοῦ ν' ἀντιπαλαίσῃ πρὸς τὸν Ναπολέοντα ὡς ἀρχηγὸς μεγάλων μαχῶν, ἀπεράσισε νὰ τὸν ὑπερβῇ εἰς τὰς ἐπιθεωρήσεις καὶ τὰς παρατάξεις. Οὐδεὶς παρίσταται κάλλιον αὐτοῦ ἐπὶ τοῦ πεδίου τοῦ Ἄρεως· ἔχει πῆν φωνὴν ὡραίαν καὶ ἰσχυράν, καὶ διατάσσει θαυμασίως. Τὸ βλέμμα του εἶνε διαπεραστικόν, ὥστε διακρίνει εἰς τὰς ἀπωτάτας γραμμὰς καὶ τὴν ἐλαχίστην ἑλλειψιν τῆς στολῆς. Τὸ προτέρημα τοῦτο ἄλλως τε κληροδότημα τοῦ Παύλου Α', εἶνε κοινὸν εἰς ὅλα τὰ μέλη τῆς αὐτοκρατορικῆς οἰκογενείας. Ὁ Μέγας δούξ Μιχαὴλ τὸ εἶχεν ἐπὶ τοσοῦτον, ὥστε ἀπεστρέφετο τὸν πόλεμον. «Ὁ πόλεμος, ἔλεγε, διασθεῖρει τὴν τάξιν τῶν στρατιωτῶν, καὶ κηλιδώνει τὰς στολὰς.»

(Ἐπεται τὸ τέλος.)

ΓΛΩΣΣΑΡΙΟΝ ΤΗΣ ΗΠΕΙΡΩΤΙΚΗΣ.

(Τίτλος. Ἰδ. φολ. 193, 194, 195, 201, 206, 210, 217.)

—oso—

Τονιά. Καὶ ἀρμίδι. Ἐν Ζακύνθῳ, *συρταρόλι*. Ἄλλο τὸ *καλαμιδί* (ἰδ. ἐν Λεξ. Βυζ. τὴν λέξ. *Καλαμιά*), ἀγνοῶ δὲ ἐὰν τοῦτο ἢ ἐκεῖνο εἶναι ἢ ἐν Ἑλλάδι καλουμένη καθετὴ καὶ ἢ παρὰ Γάλλοις *ligne à rêcher*.

Παραγάδι. Δὲν εἶναι δίπτυον, ἀλλὰ σχοινίον (σπάγος) ἐπὶ τοῦ ὁποίου ὑπάρχουν προσσηρτημένα, καθ' ὠρισμένα διαστήματα, ἀπὸ ἑκατὸν ἕως πεντακότια καὶ ἐπέκεινα διαφόρου μεγέθους ἀγκίστρια· ῥίπτεται δὲ κατὰ μῆκος τοῦ αἰγιαλοῦ ἀπὸ τοῦ ἀκατίου.

Δεκαπεντάγουστος. Αἱ πρώται δεκαπέντε ἡμέραι τοῦ Λυγαύστου κατὰ τὰς ὁποίας γίνεται καὶ νηστεία.

Μισοσαράκοστο. Τὰ μέσα τῆς τεσσαρακοστῆς (τῆς Μεγάλης κυρίως).

Σπαρτός. Ὁ μὴν Ὀκτώβριος.

Ἀντριάς. Ὁ μὴν Δεκεμβρίου, ὡς ἀμέσως διαδεχόμενος τὴν ἐορτὴν τοῦ ἁγίου Ἀνδρέου.

Μεσσόνια (τά). Αἱ λεμονοπορτοκαλλέαι.

Λεμονόστρυμμο. Τὸ ἥμισυ λεμονίου ἐξ οὗ ἀφηρέθη ἤδη ὁ ζωμός.

Χορταριάζω. Ἐπὶ γῆς ἥτις μὴ ἔχουσα ἀπέκτησε χόρτον. *Ἐχορτάριασ'* ἡ αὐλή μου.

Κομπιάζω. Τὸ ἀλλοχοῦ κομποδέγω. (ἰδ. Λεξ. Βυζ.)

Ματιάζω. Ἐνώνω δύο κλωστὰς ἐκ τῶν ἄκρων.

Βοῦρδουλις. Τὸ ὅπλον τοῦ διδασκάλου ἐν ταῖς σχολαίαις· τὸ βούνευρον.

***Είς.** Ἀντί εἰς, κατ' ἀποβολὴν τοῦ χ. — Ἐν γένει αἱ εἰς εἰς, οἷς καὶ χις τελικαὶ συλλαβαὶ παθαίνουσι τοῦτο· παῖς, τρεῖς, Ἀναστάης, ἀντί παῖς, τρέχης, Ἀναστάης, κτλ.

Σύναγας. Ἀντί συνάγει. Ἡ συνάγη.

Γράδα. Τρόπα εἰς βράχον.

Κρασίτος. Ὁ ἔχων τὸ χρώμα τοῦ κρασίου.

Μπουσουλίω. Τὸ ἀλλαχού μαμουρίζω. (ἰδ. Ἐρ. Φιλομαθ. ἀριθ. 246).

Ἀπουκαταριά. Τὸ ἐπάνω μέρος τοῦ ψωμίου. Ἀπουκαταριά, τὸ κάτω.

Γερακάτος. Ὁ ἔχων ὀφθαλμοὺς χρώματος ἀνοικτοῦ καστανοῦ ὡς ὁ ἱέραξ.

Βοῖδορμάτης. Ὁ ἔχων ὀφθαλμοὺς μεγάλους καὶ στρογγύλους ὡς ὁ βοῦς.

Περδικορμάτης. Ὁ ἔχων αὐτοὺς μικροὺς καὶ γλυκεῖς.

Καλόρεχτος. Ὁ ἔχων καλὴν ὁρεξίν, κέφι Τουρκιστί. **Κακόρεχτος,** ὁ ἔχων κακὴν ὁρεξίν. **Ἀνόρεχτος,** ὁ μὴ ἔχων ὁρεξίν.

Δύνομαι. Διαφέρει ἀπὸ τὸ μπορῶ. Τοῦτο ἔχει πολλάκις ἀμφοτέρωθεν σημασίαν. **Ἦθελα γὰρ σὲ βοηθήσω, μὰ δὲ δύνομαι* = δὲν ἔχω τὰ μέσα, δὲν ἔχω χρήματα. Ἄν τις μὲ προσκαλέσῃ νὰ σηκώσω φορτίον τὸ ὅποιον δὲν εἶμαι ἱκανὸς νὰ σηκώσω, τοῦ ἀπαντῶ. *Δὲ δύνομαι* = δὲν δύνανται οἱ ὧμοί μου νὰ τὸ βαρύνουν. Ἄν εἰπῶ *Δὲ μπορῶ*, ἐκεῖνος πιθανῶς θέλει νομίσῃ ἢ ὅτι δὲν θέλω, ἢ ὅτι ἄλλο, Κύριος οἶδε, ποῖον αἴτιον μ' ἐμποδίζει ἀπὸ τοῦ νὰ τὸν ὑπηρετήσω. Καὶ εἰς τὰ ἐξῆς δύο δημώδη διςτιχα·

Γιὰ λαμπρότητά, θεί μου, μεγαλύνουμαι!

Γ' ἡ ἀγάπη θέλει γράσῃ, κ' ἐγὼ δὲ δύνομαι.

Δὲν ἠμπορῶ, δὲν δύνομαι τὴν πόρτα νὰ τσακίσω,

τὴν πόρτα καὶ τὴν κλειδωνιά, νὰ μπεῖ νὰ σὶ φιλέσω.

Εἰς τὸ τελευταῖον τοῦτο, τὸ μὲν ἠμπορῶ = δὲν εἶναι φρόνιμον, τὸ δὲ δύνομαι = δὲν εἶμαι ἱκανός.

Θεατρίζομαι. Ἄμα ὁ ὄχλος παρευρέθη εἰς θέατρον, ἢ ἔμαθεν ὅτι ὑπάρχει τοιοῦτον, ἀμέσως ἔπλασε τὸ *Θεατρίζομαι* = γίνομαι παίγιον τῶν πολλῶν.

Ξεσφαγίζομαι. Τὸ ἰτλ. rompersi l'osso del collo. Λέγομεν συνήθως πρὸς καταφρόνησιν, ὡς καὶ οἱ ἰταλοί, *Ξεσφαγίσου* = κάμε γλίγωρα.

Γληγοράτε. Εἰς τοῦτον μόνον τὸν χρόνον καὶ εἰς τοῦτο τὸ πρόσωπον. Ἀντί κλῖετε γλίγωρα.

Ξεγεύομαι. Διὰ τὴν ἐντύπωσιν τὴν ὁποίαν προσωρινῶς προξενεῖ ἡ μετατόπισις ἢ ἡ μετοικεσία. **Ξεγεύομουν ἀπόψε καὶ δὲν ἔκλεισα μάτι.*

Ἀπαρωθάνω. Παρακινῶ τινὰ νὰ πράξῃ τι κακὸν ἢ ὅπωςδήποτε ζημιώδεις. **Εὐὸ μ' ἀπαρωθάλες καὶ τώρα μοῦ κάρεις τὸν καμὸν* (μοῦ καμώνεσαι). Εἰς ἄλλην δὲ σημασίαν, καὶ ἐπὶ δημοπρασίᾳ λέγομεν ἀπαρωθάνω, προσθέτω εἰς τὴν τιμὴν τὴν ὁποίαν ἄλλος προηγουμένως ἔδωκεν.

Ἀνακεφαλιά. Πράξις χωρὶς συλλογισμόν. Ἐν Κερκύρᾳ λέγουσι κουτροκεφαλιά.

Δράκος. Τὸ βρέφος ἐνόσω εἶναι εἰς τὰ σπάργανα.

Αἶρα. Ὡς καὶ εἰς τὸ ἀρχαῖον. Τὸ ζιζάνιον τοῦ σίτου.

Ἀναδράμω. Τρώγοντες ἢ πίνοντες λέγομεν μ' ἀνέδραμε, ἐννοοῦντες μὲ τοῦτο ὅτι τὸ μέλλον νὰ καταποθῇ ἔλαβεν ἄλλην διεύθυνσιν κ' ἐξῆλθε διὰ τῶν βωθίωνων ἢ καὶ ἀπλῶς ἐπερὶ-βῆχα.

Ἀχνός. Ὁ ἀτμός· ὡς ἐπίθετον δέ, ἀντὶ χλωμός, ὅθεν καὶ ῥῆμα·

Ἀχνίλω. Ἐχον δύο σημασίας. Καὶ εἰς μὲν τὴν πρώτην, ἀντὶ τοῦ ἀναπέμπω ἀτμόν, εἰς δὲ τὴν δευτέραν, ἀντὶ τοῦ γίνομαι χλωμός.

Ἀράζουλος. Ὁ εἰς τὸ φαγητόν του παράξενος· ὁ τρώγων μόνον μερικὰ τῆς ὁρέξεώς του τὰ δὲ ἄλλα μὴ τρώγων ποτέ.

Τοῦ μάκρου. Ἐπὶ ῥ. Κατὰ μήκος. Τοῦ πλάτους, κατὰ πλάτος.

Γλυκύ. Λέγομεν κάνει γλυκὺ — κάνει φαρμάκι — κάνει τάρταρμα — ἀντὶ, κάνει κρύο πολὺ. Λέγομεν δὲ κάνει γλύκα, ἀντὶ τὸ κρύο ἔπασσε.

Ῥιζαῖτι. Ἡ ῥίζα τοῦ αὐτίου.

Ματόφρονδο. Οἱ ὀφθαλμοὶ μετὰ τῶν ὀφρύων.

Θροσιάζομαι. Κλεναστικόν. Ἀκαίρως καὶ ἀτόπως κάθημαι.

Θειαφίζω. Νέα λέξις. Θειαφίζω τ' ἀμπέλι. Καὶ Θειάφιστα, ἡ ἐργασία.

Τσιλιγρός. Ὁ φύσει στεγνὸς τὸ σῶμα.

Τσακῶνω. Πιάνω δυναστικῶς. **Ἐπολέμησε γὰρ φύγη, μὰ τὸν ἐτσάκωσε.*

Τσακῶνομαι. ἐρίζω, μαλλώνω. Καὶ τσακωμός, ἡ ἔρις.

Τσάκα. Εἶδος σιδηρᾶς παγίδος τὴν ὁποίαν μεταχειρίζονται εἰς τὰ ἐξοχὰς διὰ νὰ πιάνουν τὰ ζουλάπια. Τὰ συλλαμβάνει δὲ ἐκ τοῦ ποδὸς ἅμα πατήσαντα εἰς αὐτήν. Τοῦ αὐτοῦ εἶδους ὑπάρχει καὶ μικροτέρα τις παγὶς τὴν ὁποίαν μεταχειρίζονται εἰς τὰς οἰκίας διὰ τοὺς παντικούς.

Πιθέματα, (ἐπὶ-τίθημι). Τὰ σουσούμια, τὰ χακτηριστικὰ τοῦ προσώπου.

Βάβω. Ἡ προμήτωρ. Καὶ παππούλης, ὁ πάππος.

Ξεδικιῶμαι. Ξεδικοῦμαι.

Ξανταμέβω. Ἀνταμείβω.

Ἀθράκι. τὸ ἀναμμενον κάρβουνον.

Ξεφεύγω. Ὑπεκφεύγω.

Ἀποζητάω. Ζητῶ πράγμα χαμένον, ἢ καὶ ἀπλῶς αἰσθάνομαι τὴν ἔλλειψίν του. **Θὰ μισέψω, καὶ θὰ μ' ἀποζητήσεις.*

Μισακός. Ὁ ἐξ ἡμισείας ἀνήκων εἰς τὸν μὲν, καὶ ἐξ ἡμισείας εἰς τὸν δέ. *Τῶχουμε μισακὸ* = ἀνήκει ἐξίσου καὶ εἰς τοὺς δύο μας.

Σωφύλλιάζω. Συναρμολῶ. δύο ἀντικείμενά τοι-ουτοτρόπως ὥστε, σχετικῶς πάντοτε καὶ κατὰ τὴν ὁποίαν ἔχουν ἐπιδεκτικότητα, ἐντελῶς τὸ ἓν μὲ τ' ἄλλο νὰ προσκολλῶνται χωρὶς ν' ἀφίουν κενὸν μεταξὺ των.

Συγκλιύζομαι. Δι' ἐγκύους γυναῖκας ὅταν εἰς τὴν ὥραν τοῦ τοκετοῦ συμβῇ καὶ ἀποθάνουν μαζί μὲ τὸ

βρέρας· ἔθεν καὶ ἀρὰ τὴν ὁπάαν δίδουσι αἱ μητέρες εἰς τὰ τέκνα των *Νῆχα·σὲ συγκλυστῶ!*

Αραγάτης. Ὁ ἐπιτετραμμένος τὴν φύλαξιν τῶν ἀμπελώνων ἐν καιρῷ ὠριμάνσεως τοῦ καρποῦ.

Μπάχακας. Ὁ βάρταχος. Ἐν Κερκύρα, *κάρλακας.* Ἐν Λευκάδι, *φουρδακλάς.* Ἐν Ζακύνθῳ, *σπορδακᾶς,* ἀλλαχοῦ δὲ, *βαθρακός.*

Σούζουμος. Ἐπίθ. Ὁχι πολυψήμενος, ἀλλὰ νωπός. ἔχομεν καὶ δημῶδες ἄξιωμα· αὐτοῦ Σούζουμο κριᾶς, παραψημένο ψάρι. » Ὅτι δηλαδή τὸ κρέας δὲν πρέπει νὰ πολυψήνεται, ἀλλὰ τὸ ψάρι.

Σύρτα φέρτα. Λέγομεν δι' ὑποθέσεις αἵτινες ὅτε μὲν προχωροῦν ὅτε δὲ ὀπισθοχωροῦν, πηγαίνουν κ' ἔρχονται, ἐμπρός ὀπίσω καὶ ποτὲ δὲν λαμβάνουν τέλος. *Μ' αὐτὰ τὰ συρταφέρτα,* πᾶσι τοῦτος ὁ μῆρας (καὶ δὲν ἔγεινε τίποτε, ἐννοεῖται).

Τσοῦπρα. Κόρη, παιδίτση.

Συμβαίνει. Συμβαίνει Ἀπρόσ. — Ἰκουσα ποτὲ χωρικὴν λευκαδίαν προσέφερσαν διὰ τοῦ ἔ (μὴ μου ξυνέβη), ἀγνοῶ ὅμως ἂν κατὰ διαλεκτισμὸν ἢ κατὰ γλώσσης παραδρομὴν.

Πέτομαι. Μεγαλαυχῶ.

Κουράφαλα. Διηγήματα ἄνοστα ἢ ἀλλόκοτα, *Κουραφέξαλα.* τὰ καὶ παρομοιωδῶς *ξύλα* κούτσουρα, *δανιὰ* καῦμένα.

Ψήλος (δ) Τὸ ὕψος.

Στεροπαῖδε. Τὸ ὑστερότοκον.

Κουλοῦμι. Τὸ μικρὸν τοῦ σκύλου.

Στερνά. Ἐπίρρ. ὅστερα, μετέπειτα.

Ἀκοπα.

Νομονκόπαν. } Ἐπίρρ. Ἀδιακόπως.

Πάομεν πρὸς τὸ παρὸν τὴν δημοσίευσιν τοιαύτης ὕλης, ἐπιφυλαττόμενοι νὰ τὴν ἐπαναλάβωμεν ἀργότερα.

N. K.

Διόρθωσις ἡμαρτημένων τοῦ Γλωσσαρίου.

Ἐν σελ. 20 ἀντὶ Γαργακπλάου, γρ. Γαργαληκάου.

αὐτοῦ = Λέτοος, γρ. Πέτοος.

Ἐν σελ. 31 = Κοκοκούρμαχος γρ. Κακοκούρμαχος.

Ἐν * 31 = ἡθελω γρ. ἡθαλα.

αὐτοῦ = Συροβοντιῶμαι, γρ. Σκροβοντιῶμαι.

Ἐν σελ. 215 = Πρακοντιά, γρ. Δρακοντιά.

* 341 = Πλατυχώδια, γρ. Πλατυχώρια.

ΑΝΑΣΚΕΥΗ

ἡμαρτημένης ἐξιστορήσεως τῶν περὶ Κρήτης ὑπομνημάτων.

—οοο—

Ἐν Λονδίῳ 13/25 Μαρτίου 1859.

Ἀγαπητὲ Κύριε!

Μ' ἐρωτᾶτε ἂν ἀνέγνωσα τὰ νεωστὶ ἐκδοθέντα ὑπομνήματα τοῦ Κ. Κρητοβουλίδου, καὶ πῶς τὰ

θεωρῶ καθ' ὅσον καθάπτονται τινῶν τῶν ἐν τῇ ἱστορίᾳ μου περὶ Κρήτης.

Ἀποκρίνομαι, ὅτι ἀνέγνωσα αὐτὰ ἐν μέρει, καὶ ἰδοὺ πῶς θεωρῶ ὅσα τῶν ἐν αὐτοῖς μ' ἐφάνησαν λόγου τινὸς ἄξια.

Περιπαθῶς διηγηθεὶς ἐν τῷ IB' τῆς ἱστορίας μου κεφαλαίῳ, εἰς τὸ ὅποιον αἷς παραπέμπω, ὅσα ὑπέφεραν πρὸ τῆς ἐπαναστάσεως δεινὰ οἱ Κρήτες χριστιανοὶ ὡς πολὺ δεινότερα ὅσων ὑπέφεραν οἱ ἀλλαχοῦ τῆς Ἑλλάδος, καὶ περιπαθέστερον ἱστορήσας τὰ ἀρχομένης τῆς ἐπαναστάσεως μεγάλα παθήματά των, ἀπορῶ πῶς ὁ Κ. Κρητοβουλίδης παρενόησε τὰς πρὸς τοὺς δεινοπαθοῦντας τούτους ὁμογενεῖς θερμὰς καὶ προφανεῖς συμπαθείας μου, καὶ ἀλλ' ἀντ' ἄλλων παραναγνώσας ἔγραψεν, ἀγωνιζόμενος, ἀγνοῶ διατί, νὰ μετατρέψῃ ἐπὶ κακοῦ ὅσα εἶπα ἐπὶ καλοῦ, καθὼς ἐναργῶς ἀποδεικνύεται ἐξ ὧν ἀναφέρω ἐν τῷ ῥηθέντι κεφαλαίῳ καὶ ἐκ τῶν ἐξῆς.

Ἄδικος, λέγει ὁ Κ. Κρητοβουλίδης, ἡ πρὸς τοὺς Κρήτας μομφή μου λέγοντος, ὅτι αὐτὸν καὶ ἐξήκουσεν ἡ ἐπανάστασις καθ' ὅλην τὴν Πελοπόννησον, καὶ διεδόθη καὶ εἰς τὸ Αἰγαῖον, ἂν καὶ πλοῖα ὑπὸ σημαίαν ἑλληνικὴν ἐφαίνοντο κατὰ τὰ παράλια τῆς Κρήτης, οἱ κάτοικοι αὐτῆς χριστιανοὶ δὲν ἐπέισθησαν παντάπασιν. Δὲν ἀρνεῖται ὁ Κ. Κρητοβουλίδης τὴν ἀκίνησιν τῶν Κρητῶν, ἀλλὰ τὸν δικαίονε λέγων, ὅτι αὐτὴ ἡ Κρήτη περιείχεν ἀνδρείους Τούρκους καὶ ἀρειτόλμους πολεμιστάς· Ἀλλὰ μήπως καὶ ἐγὼ δὲν δικαίονω τὴν ἀκίνησιν ταύτην, λέγων ἐν τῷ IB' τῆς ἱστορίας μου κεφαλαίῳ, ὅτι οἱ ἀρχιερεῖς κατέβαλαν πᾶσαν φροντίδα εἰς διατήρησιν τῆς ἡσυχίας καθ' ὅλην τὴν νῆσον ἐκδύσαντες ἐγκυκλίους, διότι ἔδωκαν ὅτι πᾶρ κίνημα ἐπαναστάσεως ἐστίνεν εἰς ἐξολοθρευμὸν τῶν χριστιανῶν;

Διηγούμενος ὅσα κακὰ ὑπέστη ἡ Κρήτη ὑπὸ τὴν μακρὰν Σαρακηνὴν ἐξουσίαν, λέγω τὴν ἱστορικὴν ἀλήθειαν, ὅτι αὐτὰ πάνπολλοι τῶν ἐγκατοίκων ἠλλαξοπίστησαν, ἀλλ' ἐπανῆλθαν εἰς τὴν θρησκείαν τῶν πατέρων των, ἀφ' οὗ ἐπανῆλθεν ἡ πατρίς των εἰς τὴν Βυζαντινὴν αὐτοκρατορίαν. Ὁ Κ. Κρητοβουλίδης ὁμολογεῖ ὅτι ἠλλαξοπίστησάν τινες· ἀλλ' ἄδικον, προσθέτει, νὰ κατακρίνεται διὰ τοὺς ὀλίγους τὸ ὅλον. Ἀλλ' ἐγὼ δὲν εἶπα ὅλοι, εἶπα πάνπολλοι· ἐπρόσθεσα μάλιστα ὅτι πολλοὶ ἐπίστευαν εἰς Χριστὸν ἐν τῇ κρυπτῇ, ἀποδεικνύων ὅτι ἐρρίζωμένη ἐν ταῖς καρδίαις των ἦτον ἡ πατρὶς πίστις των.

Παραλληλίζων τὴν διαγωγὴν τῶν κατὰ τὰς βορείους Σποράδας Ὀλυμπίων, καὶ τὴν τῶν ἐν Γραμβούσῃ ἐπὶ τῆς ἐξαλείψεως τῆς πειρατείας ἐν ἔτει 1828, λέγει, ὅτι διέστρεψα τὴν ἀλήθειαν εἰπὼν ὅτι αὐτὸ κατὰ τὰς βορείους νήσους ἀποσταλεῖς Μισούλης αὐτοῖς ἐξαλείψιν τῆς ἐκεῖ πειρατείας δὲν ἐδοκίμασεν ὅσα οἱ κατὰ τὴν Γραμβούσαν πειρατοδιώκται, διότι οἱ παρεπιδημοῦντες κατὰ τὰς νήσους ἐκεῖνας Ὀλύμπιοι, οἱ κύριοι ὅλων σχεδὸν τῶν ἐπὶ πειρατείας πλοίων, τὰ παρέδωκαν οἰκειοθελῶς, 80 τὸν ἀριθμὸν. Ποῖαν δὲ ἐναντιότητα, ἐρωτᾷ, ἐπέφε-